

Vanlige parasitter i kaninens fordøyelseskanal

Esther van Praag, Ph.D. - Oversettelse av Camilla Bergstrøm

Det finnes mange forskjellige parasitter i fordøyelseskanalen til kanin, villkanin og hare. Enkelte er svært sjeldne, andre er kun patogene under spesielle omstendigheter, og noen er knapt nok studert. Her skal vi beskrive de vanligste parasittene man finner hos huskaninen.

I motsetning til villkaninen lever huskaninen (kaniner som bor inne) under svært rene og hygieniske forhold, og angripes derfor sjeldent av mage- og tarmparasitter. Hovedårsaken til dette er at livssyklusen til de forskjellige parasittene blir naturlig avbrutt fordi de hensiktsmessige forholdene for utvikling på larvestadiet ikke tilfredstilles i et innemiljø.

Mange parasitter er heteroxene (har flere verter): For å formere seg må de innta et antall mellomverter for å kunne påvirke sluttverten. F. eks så er

E. van Praag

Kaninen kan få innvollsorm av å spise kontaminert høy.

det funnet leverikte (*Fasciola hepatica*) i en tidlig utviklingsfase i snegler som lever i myrområder, før den ender i kaninens fordøyelseskanal. Den lille leveriktelarven (*Dicrocoelium Lanceolatum*) må bo i snegler og maur før den kan infisere kaninen. Disse parasittormene er sjeldne hos huskaniner fordi livssyklusen avbrytes grunnet fravær av mellomvert i innemiljøet. Andre parasitter er monoxene (har kun én vert). Deres larvestadier finner sted i fuktige gressletter, stillestående vann, eller i høy før det fordøyes av sluttverten –

kaninen. Disse ormene er vanlige hos huskaninen.

For å unngå at kaninen får innvollsorm er det viktig at:

- grønnfôr ikke samles/plukkes fra områder der mange hunder, katter og gnagere ferdes,
- grønnfôr og ferske grønnsaker vaskes grundig under kaldt, rennende vann
- strå og høy som brukes som underlag i bur, dokasse o.l. byttes daglig
- høy som ikke byttes daglig legges i en høykurv opp fra bakken der høyet ikke kommer i kontakt med urin og avføring.
- selve dokassen vaskes jevnlig med varmt rennende vann og eddiksyre eller klor.

Hvis kaninen allikevel blir angrepet av orm, kan den lett kureres med riktig medisinerings. En veterinær bør alltid konsulteres før medisinerings begynner for å fastslå hvilken type orm det er snakk om. Det er meget viktig at den anbefalte tidsperioden for medisinerings overholdes.

Parasittiske nematoder

Ordet "nematode" har sin opprinnelse i det greske ordet "nematos" (tråd) og "eidos" (form) pga dens langstrakte sylindriske form som er tilspisset i begge ender. Nematoder hører til de mest tallrike flercellede dyr i verden.

En voksen orm består av ca. 1000 celler, hvorav flere 100 er involvert i forplantning. Andre celler har spesifiserte fordøyelses-, nerve- og ekskresjonsfunksjoner. Parasittormene har verken sirkulasjons- eller åndedrettssystemer. Deres struktur er enkel og består hovedsakelig av "et rør inne i et rør", med en næringskanal som strekker seg fra en dårlig utviklet "munn", til anus. Parasittiske nematoder (barneorm) er kommensale, lite eller ikke patogene rundormer som lever på bakterier, og vanligvis holder til i den nedre delen av tarmene.

Selv om parasittene er vanlige hos virveldyrsverter, er de vertsspesifikke og angriper hovedsakelig kveg og kaniner. Tilfeller av overføringen fra den ene arten til den andre er observert.

Nematoder blir oftere funnet hos haredyr med svekket motstandskraft. Mengden orm avhenger av vertens kjønn og alder, men også mikrofloraen i vertens tarm. Hannkaniner blir oftere angrepet av barneorm enn hunnkaniner. Et fiberrikt kosthold sies å redusere mengden orm. Barneormen finnes spredt rundt over hele verden, men noen arter forekommer i større grad i enkelte områder.

Mengden orm varierer. Når antallet når et visst høydepunkt i utviklingen kommer de ut med avføringen og kan noen ganger ses i/på avføringskulene.

Av og til kan mengden orm være så stor at det forårsaker obstruksjon/forstoppelse i tarmene. Når ormeobstruksjonen har kommet ut med avføringen, begynner en ny livssyklus i cecum for de gjenværende ormene. De legger egg som kan gjenfordøyes og angripe verten på nytt.

Parasittiske nematoder hos huskaninen

De parasittiske nematodene man oftest finner i kaninen mage- og tarmsystem er:

Oxyuridae	<i>Passalurus ambiguus</i> <i>Dermatoxys veligera</i>
Trichostrongylidae	<i>Trichostrongylus calcaratus</i> <i>Trichostrongylus sp.</i> <i>Obeliscoides cuniculi</i> <i>Nematodirus leporus</i> <i>Graphidium strigosum</i> <i>Strongyloides sp.</i>
Trichuridae:	<i>Trichuris leporis</i>
Filarioideae	<i>Dirofilaria scapiceps</i> <i>Dirofilaria uniformis</i> <i>Brugia lepori</i>
Metastrongyloidea	<i>Protostrongylus boughtoni</i>
Ascaroidea	<i>Bayliascaris procyonis</i> <i>Bayliascaris columnaris</i> <i>Toxocara canis</i>

Symptomer og diagnoser

Slim i avføringen, ofte i trådform, kan indikere invollsorm.

I noen tilfeller har man sett at invollsorm har forårsaket kompresjon av cecum fulgt av kolikk, sterke smerter, og gassdannelse pga invollsorm, uavhengig hvilken type (F. eks barneorm eller bendelorm).

En sjelden gang kan kaninen plutselig dø uten tidligere å ha vist kliniske tegn på sykdom eller ormer i avføringsprøver.

I ett tilfelle oppdaget man under obduksjon at cecum var kraftig angrepet av barneorm. Området ormene ble funnet var betent, og viste tegn på dystrofiske forandringer.

Samuel Boucher and Loic Nouaille

**Venstre: Sunn cecum og tarm, fri for parasittiske nematoder.
Høyre: Cecum skadet av et kraftig angrep av *Passalurus* spp.**

Tilstedeværelse av innvollsparasitter kan bekreftes ved en avføringsprøve.

I noen tilfeller kan avføringsprøven fra en kraftig angrepet kanin allikevel være negativ. Hvis kaninen ikke blir behandlet, vil man etter hvert kunne se ormene i avføringen.

Simone van der Meij

Venstre og midten: Avføring med hår (tynn hvit tråd) og orm (tykke gjennomsiktige tråder)

Høyre: Avføring med høyfibrer (korte gulaktige stilker) og levende rundorm.

Behandling

Parasittiske nematoder i tarmene må behandles med Fenbendazol eller Thiabendazol. Piperazin har vist seg å være effektiv mens Ivermectin ikke dreper alle artene av rundorm (f. eks *Passalurus* sp.) Praziquantel blir brukt til å behandle bendelorm hos kanin.

Les mer om de enkelte innvollsormene [her](#).

Takk til...

Simone van der Meij og kaninen hennes, Jasper, for bildene av den infiserte avføringen, og til Arie van Praag for bildet av Flora.

Videre informasjon

1. <http://www.ianr.unl.edu/ianr/plntpath/nematode/nemata.htm>
2. G. M. Urquhart, J. Armour, J. L. Duncan, F. W. Jennings, A. M. Dunn (1996) *Veterinary Parasitology*, Blackwell Science Inc; p. 307.
3. J.E. Harkness, J.E. Wagner (1995) *The Biology and Medicine of Rabbits and Rodents*, Williams and Wilkins. p. 372.
4. S. Boucher, L. Nouaille (2002) *Maladies des Lapins*. Editions France Agricole, p. 122-135

Innholdet på denne siden må ikke kopieres eller publiseres på nytt noe annet sted.

OKTOBER 2003

